

सामाजिक अध्ययन तथा जीवनोपयोगी शिक्षा

(नयाँ पाठ्यक्रम)

(रजिष्ट्रेशन नम्बरका शुरुका दुई अङ्क ७८, ७९ र ८० भएका साधारण धारतर्फका

नियमित तथा ग्रेडवृद्धि परीक्षार्थीहरूका लागि मात्र)

विद्यार्थीहरूले सकेसम्म आफ्नै शब्दमा उत्तर दिनुपर्नेछ । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्क जनाउँदछ ।

समय : ३ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् ।

समूह 'क'

अति संक्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नहरू

[११×१=११]

- सामाजिक अध्ययनको एक प्रमुख उद्देश्य उल्लेख गर्नुहोस् ।
- पाश्चात्य चिन्तनमा 'पुनर्जागरण युग'लाई 'प्रबोध युग' वा 'ज्ञानोद्दीपन युग' भनिन्छ, किन ? एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
- तपाईंले सामाजिक अनुसन्धानबाट प्राप्त गरेको तथ्याङ्कलाई चित्रात्मक प्रस्तुतिमा किन सहज मान्नुहुन्छ ? आफ्नो अनुभव एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
- तपाईं अध्ययन प्रस्तावना संरचनाको कुन पक्षलाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण ठान्नुहुन्छ ? आफ्नो तर्क कारणसहित एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- 'दिव्योपदेश' को अर्थ एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
- तपाईं आफ्नो विद्यालय वा समुदायमा रहेका अपाङ्ग व्यक्तिको सहज जीवनयापनका लागि कसरी सहयोग गर्नुहुन्छ ? आफ्नो भूमिका एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- तपाईंको सार्वजनिक महत्त्वको विषय सम्बन्धि सूचनाको हक हनन् भयो भने, उक्त विषयमा सूचनाको हक पाउने अधिकारलाई कसरी उपयोग गर्नुहुन्छ ? एउटा प्रक्रिया उल्लेख गर्नुहोस् ।
- स्वेच्छिक बसाइँसराइको अर्थ एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- दिगो विकास लक्ष्यको एक प्रमुख विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् ।
- तपाईंको नातेदार वा चिनजानको कोही व्यक्ति रोजगारीका लागि विदेश जाँदै हुनुहुन्छ, उहाँले सुरक्षित आप्रवासनका लागि के गर्नुपर्ला ? आफ्नो सुझाव एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- शिक्षाले सामाजिक परिवर्तनमा पार्ने प्रभाव एक वाक्यमा उल्लेख गर्नुहोस् ।

समूह 'ख'

संक्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नहरू

[८×५=४०]

- 'बौद्धिक चोरी' न्यूनीकरणका लागि भएका प्रयासहरू' शीर्षकमा एक सम्पादकीयको नमूना तयार पार्नुहोस् ।

अथवा

'सामाजिक अध्ययन-अनुसन्धानमा तथ्याङ्क तथा सूचनाको औचित्य' शीर्षकमा एक सम्पादकीयको नमूना तयार पार्नुहोस् ।

- असल व्यक्तित्व विकासमा दर्शनको महत्त्व पाँच बुँदामा प्रस्ट पार्नुहोस् ।
- तपाईंको दैनिक जीवनलाई भू-सूचना प्रणालीको प्रयोगले कसरी सहज बनाएको छ ? तपाईंले प्रयोग गरेको एक भू-सूचना प्रणालीको उपयोगको आधारमा आफ्नो अनुभव चार बुँदामा प्रस्ट पार्नुहोस् । १+४
- 'नेपाल-अङ्ग्रेज युद्ध (वि.सं. १८७१-१८७३) नेपालको तत्कालीन राजनीतिक परिस्थितिको उपज हो ।' समीक्षा गर्नुहोस् ।
- नेपाली समाजमा वर्ग विभाजनका पाँच प्रभावहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
- नेपालको संविधान बमोजिम संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहका दश शाखा अधिकारको सूची तयार पार्नुहोस् ।
- नेपालमा नगरपालिका घोषणाका आधारलाई शहरीकरणको मापदण्ड मानिएको सन्दर्भमा व्यवस्थित शहरीकरणको अवधारणा विकास गर्न के गर्नुपर्ला ? आफ्ना सुझावहरू पाँच बुँदामा उल्लेख गर्नुहोस् ।
- शिक्षामा पहुँच र समावेशीताले नेपाली समाजमा परेको सकारात्मक प्रभाव पाँच बुँदामा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

अथवा

शिक्षा र मानव संसाधन एक अर्काका परिपूरक हुन् । उदाहरणसहित प्रस्ट पार्नुहोस् ।

समूह 'ग'

विस्तृत उत्तरात्मक प्रश्नहरू

[३×८=२४]

- समालोचनात्मक चिन्तन बौद्धिक जीवनोपयोगी सीप मानिन्छ । नेपाली समाजमा समालोचनात्मक चिन्तनको अभ्यास समीक्षा गर्दै यो जीवनोपयोगी सीपलाई अझ 'बौद्धिक सीप' बनाउन के गर्नु पर्ला ? आफ्ना विचार प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
- नेपालमा प्रादेशिक अन्तरसम्बन्धले प्रदेशहरूको आर्थिक र सामाजिक परिवर्तनमा पार्ने चार/चार सकारात्मक प्रभावहरू उदाहरणसहित प्रस्ट पार्नुहोस् । ४+४

अथवा

तपाईं बसोबास गर्नुभएको प्रदेशको भौगोलिक अवस्थाले त्यहाँको आर्थिक गतिविधि र जनसाङ्ख्यिक वितरणमा पारेको प्रभाव वर्णन गर्नुहोस् । ४+४

- नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धलाई समयानुकूल बनाउँदै अधिकतम आर्थिक लाभ लिन के गर्नुपर्ला ? आफ्नो विचार समेटी परराष्ट्र मन्त्रीलाई एक चिठी लेख्नुहोस् ।